

## รักตามธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๐

ณ วัดสันติธรรมาราม ต. คลองตากคต อ. โพธาราม จ. ราชบุรี

จริง ถ้ายืนตามหลักอริยสัจ “ที่ไหนมีรักที่นั่นมีทุกข์” อย่างเหล้ากินแล้วต้องเมา แต่เหล้ามันไม่เป็นประโยชน์ ความรักมันตัดไม่ได้หรือ มันตัดไม่ได้ มันก็ต้องมี มันก็เหมือนไฟ ไฟเราเก็บไว้ใช้ประโยชน์ไง แต่ไฟมันเผาไหม้บ้านได้ นี่เราพูดครบวงจรใจ “ที่ไหนมีรักที่นั่นต้องมีทุกข์”

เฮ้อ อยู่บ้านเราใส่กางเกงขาก๊วย ใส่กางเกงธรรมดา กางเกงนอน นี่สบาย พอมีรักขึ้นมาไม่ได้นะ ต้องใส่ริมแดงนะ ต้องอวดกัน แค่นี้ก็ทุกข์แล้ว มันแก้กันทีละแหยะ มันมีการตอบสนอง แต่ไอ้ความรักของเราเนี่ย รักระหว่างพ่อแม่ลูก นี่ขนาดว่ารักแบบซื่อ กับรักแบบหลงใหลนะ รักฝ่ายตรงข้ามมันรักแบบโง่งมไป

บางคนผิดใจกัน ทำไมฆ่ากันเยอะเยาะไปเห็นไหม ความรักชักไปอย่างนั้นเลยละ ขนาดรักบริสุทธิ์มันยังทำให้เราเนี่ย โอโฮโฮ!!! หัวใจนี้เราร้อนเลย ไอ้เนี่ยมันหักไม่ได้ เหมือนกับมีคนมาถามเราเลย “หลวงพี่ เวลาญาติเขาเสียชีวิต เขาบอกให้ตัดใจเลย แต่ทำไม่ได้หรือ” เราบอกไม่ต้องไปทำมัน ตัดได้อย่างไรอารมณ์ แล้วทำอย่างไรละ เราพลิกให้มันเป็นดีขึ้นมาสิ เราพลิกขึ้นมาใจ

อ้าว ท่านไปดีแล้ว ท่านไปตามกาล เป็นสัจจะใจ คนเกิดมา เกิด แก่ เจ็บ ตายนะ เราก็ทำแบบว่าอุปฐากเต็มที่แล้ว เออ ถ้าทำอย่างนี้ได้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน เราหักห้ามไม่ได้หรือ ถ้าหักห้ามได้ละ พระบวชไม่มีสึกหรือ พระสึกไปเยอะเยาะเลย พระบวชมายังสึกออกไป แต่งงานมากมายไปเลย แต่มันเป็นความจริง

สัจจะ อริยสัจ พระพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น พูดตามความจริง พระพุทธเจ้าพูดไม่มีสอง เราอย่าว่าสมัยเรานี้ค่านเลย สมัยพระพุทธเจ้าพูดนะ กษัตริย์ที่ไปทำพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าพูดอย่างนี้จริงหรือ ไม่เชื่อนะ พระพุทธเจ้าบอก “จริง ! ที่ไหนมีรักที่นั่นมีทุกข์”

จริงเพราะอะไร? พระพุทธเจ้าอธิบายเลยละ อ้าว เป็นทุกข์ใหม่ จนกษัตริย์นั้นยอมรับว่า เออ จริง เป็นทุกข์จริงๆ เพียงแต่เราเข้าใจหรือว่าเรามองไม่เห็นไง เรามองไม่รอบ ในเมื่อเรามองไม่รอบ เราต้องยอมรับนะ แล้วเราอยู่ในกตกาใจ

อย่างเช่น ธรรมของคฤหัสถ์ ศีล ๕ เห็นไหม ศีล ๕ นี้มันไม่ผิดนี่นา กามเมสุมิฉาจารา เห็นไหม การมีคู่การครองเรือนไม่ผิด แต่ทุกข์นะ การครองเรือนนี้แสนยาก ใจเราคนเดียว คุณอยากกินข้าวแต่ข้าวยังไม่สุกยังไม่โหเลย แล้วมาระหว่างครอบครัวนะ จาก ๒ ใจเข้าไปแล้วยังมีลูกมาเป็น ๓ ใจ

การครองเรือนคือการครองใจนะ เราว่าการครองเรือนหมายถึง การปลุกบ้าน การมีอะไร ไม่ใช่ ! การครองเรือนหมายถึงว่า ในครอบครัว หัวใจระหว่างสามีภรรยา ระหว่างลูกเราครองใจกันได้ ซื่อสัตย์กันในหัวใจกัน นั่นคือการครองใจ การครองเรือน โอ้โฮ มองเข้าไปที่หัวใจเรา ขนาดใจเราเรายังเอาใจเราไม่ได้เลย แล้วจะไปเอาใจคนอื่น แต่ ! ในเมื่อมันมีอยู่เราก็ต้องใช้มันไปอย่างนั้น

สมมุติว่ามันหักห้ามไม่ได้ มันตัดขาดไม่ได้ เพียงแต่เราเข้าใจว่าอันนี้ เราเหมือนหมาง โหมมันจะมองเลยว่าอะไรเป็นพิษ อะไรไม่เป็นพิษใช่ไหม มันใช้ได้เช่นนั้น นี้ก็เหมือนกัน เราเข้าใจว่า ถ้ามากเกินไปมันจะให้โทษนะ เราก็ใช้แบบที่ว่าเราควบคุมมันไม่ได้ไง เราตัดมันไม่ได้ เรามีเราก็ใช้ไปสถานนั้น ต้องใช้นะ มี ใช้เถอะ

ความรักมันมีได้ เพียงแต่ว่าพอมีแล้วพอมันไป อย่างเด็กๆ นี่ยังไม่เข้าใจ พอมันโตเป็นผู้ใหญ่จะบอกเลยละ ส่วนใหญ่คนพูดอย่างนั้นนะ แต่ก็ตัดไม่ได้ ถ้ารู้อย่างนี้นะ กลับไปตรงนั้นนะ “ไม่มี” ทุกคนพูดอย่างนั้นหมดเลย ถ้ารู้อย่างนี้นะ กลับไปตรงนี้แล้วว่า “ไม่มีมา” แต่ตรงนั้นก็อยู่ไม่ได้หรอก

เวลามาก็อยู่เราก็สงสารนะ อย่างพวกสำรวจมา อย่างนี้พวกนี้ ถ้าชีวิตพรหมจรรย์นะ ชีวิตเนกขัมบารมีนี้ เ هنگา เสรีา ซิม ทุกข์ไปอย่างหนึ่ง ชีวิตการมีคู่เอ่อ มันก็แบบนี้ มันมีเพื่อนก็อ่อนใจนะ แต่ก็ทุกข์ไปอีกอย่างหนึ่ง ทุกข์มันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริง

อย่าปฏิเสธว่าไม่ هنگา هنگา ! เห็นเขาคู่กัน เพราะเราเป็นมาก่อน ตอนยังไม่ได้บวชไปไหนเพื่อนเขาไปเป็นคู่ ไอ้เราไปคนเดียว อ้อ เอ๊ะ มันขาดอะไรไปวะ เป็น ! เป็นเด็ดขาด !

ไม่ต้องมาโกหก หัวใจใครหัวใจมัน แต่นี่นะเนกขัมบารมี ไปเที่ยวกัน ึง เพื่อนเขาไปกันเป็นคู่ๆ ไปด้วยกันเป็นกลุ่ม เราไปคนเดียว เอ่อ แต่มันนิสัยลูกผู้ชายไม่ถึงกับว่าต้องไปมีแบบเขา แต่ความในใจเราเรารู้นะ เราหลอกเราไม่ได้หรอก

จะนั่นเวลามา ไอ้เรื่อง هنگา มี ! ก็ทุกข์ไปอย่างหนึ่ง อย่างผู้ที่ไม่มีคู่ก็ทุกข์ไปอย่างหนึ่ง อันนั้นเวลาคนที่พูดไป ถ้ารู้ว่ากลับไปเป็นตรงนั้น ได้กลับไปอยู่อย่างนั้นดีกว่า มันก็ไปทุกข์อีกอันนั้นหนึ่ง มาจะมาทุกข์อันนี้ ไปอยู่ตรงนั้นก็ทุกข์อันนั้น แต่อันไหนมันทุกข์มากทุกข์น้อยกว่ากันล่ะ

นี่ถึงว่าไอ้นี้ هنگา หงอยเสรีาสร้อย มี ! เอาไว้ในใจเรา แต่มันก็เก็บเอาไว้ในใจของเราสิ แต่ทุกข์อันอื่นมันหนักกว่านี้ละ จะนั่นอันนี้ก็จะมาเทียบตรงนี้ที่ว่า “ที่ไหนมีรักที่นั่นมีทุกข์ไป” เพียงแต่เราไม่เคยผ่านตรงนี้มันก็เลยยังไม่เชื่อ ไม่จริงๆ พอเข้าไปบ๊ีบ เออ เว้ย ต้องอ้อไป มันจะชักเข้ามาเรื่องภวานานี้ไป

เรื่องภวานานี้เหมือนกัน ลองภวานาชิ ลองภวานาเข้าไปๆ เวลาพูดนี้ไม่เชื่อหรอก เอ่อ เอ่อ เอ่อ เข้าไปเรื่อยนะ เอ่อเข้าไปเรื่อย ถ้าอย่างนั้นนะ เราถึงได้พูดประจำว่า

“ธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมโอสถนี้ยอดจริงๆ นะ ยอดจริงๆ”

อย่างเช่น ลองศึกษาสิ ทุกคนนะ บริหารธุรกิจปีหนึ่งจบมาก็พันคนในมหาวิทยาลัย โลกนี้สอนกันมากเลย ทุกคนเรียนจบแล้วต้องทำงานได้อย่างที่เรียนมานะ เมืองไทยจะเจริญรุ่งเรืองมากเลย เพราะคนจบบริหารธุรกิจมาากเลย แล้วทำไม

ไม่เป็นไปละ นี่เพราะอะไร เพราะวิชาการนั้นมันเปลี่ยนตลอดเวลา การตลาดนั้นมันจะเคลื่อนไป มันจะเปลี่ยนไป การบริหารนี่เห็นไหม

อย่างยุคเมื่อก่อนยุคใช้แรงงานใช้ไหม เครื่องจักรไอน้ำไปแล้ว นี่คอมพิวเตอร์ไปอีกแล้ว เปลี่ยนยุคไปอีกแล้ว วิชาการนั้นมันต้องเปลี่ยนไปตลอดเวลา แต่มาธรรมะพระพุทธเจ้าสิ ไม่มีเปลี่ยน ! อริยสัจนี้ไม่เคยเปลี่ยน !

แม้แต่หทัยของเรานะ พระศรีอารยจะมาตรัสรู้ณะ ก็ธรรมะอันนี้ เพราะทุกข์มันเป็นอันเดียวกัน ขาอันนี้มันเป็นอกาลิโกใจ ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ทุกข์เกิดเมื่อไหร่ดับทุกข์ได้หมด ธรรมะพระพุทธเจ้านี้ยอดเยี่ยม เพียงแต่ว่าเราทำไม่ถึงใจ

นี่มันต่างกับวิชาการทางโลกนะ วิชาการทางโลกนี้ต้องเปลี่ยนไปตลอดเวลา แต่ธรรมะพระพุทธเจ้าไม่เคยเปลี่ยนเลย แล้วเราเข้าไม่ถึงเองต่างหาก สัจจะอย่างนี้เราก็จักมาที่สัจจะนี้

ที่ไหนมีรักที่นั่นมีทุกข์นี้ ใครเชื่อ? ถึงเชื่อก็เชื่อแต่ปาก ก็เหมือนกับเรียนมาบริหารธุรกิจนี้เรียนมาแต่ประสบความสำเร็จไหม? ไม่ประสบความสำเร็จ จบมาแต่ไม่สามารถบริหารให้ประสบความสำเร็จได้ เห็นไหม จบมาเฉยๆ มีก็คนที่ว่าประสบความสำเร็จ? ก็มีบ้าง

อันนี้ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าสอนเราก็มั่นใจ แต่เราก็ทำไม่ได้ แต่ทำไม่ได้ก็ยังเป็น ความจริง มันยังน่าเคารพอยู่เห็นไหม เป็นพระรัตนตรัย เป็นแก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่วิชาการ โลกนี้ไม่เชื่อนะ ถึงเวลาแล้ว เจ้าของวิชาการเองยังมาบอกเลย

“ผมคิดผิดครับ ต้องเปลี่ยนใหม่”

แต่พระพุทธเจ้านี้ไม่มีนะ นี่เพียงแต่ว่า พระพุทธเจ้าว่าไปอย่างนั้น

ถ้าเราบอกเลยว่า มีรักแล้วไม่มีทุกข์ ใหม่ๆ นี่มันยังรักกันอยู่มันก็ไม่มีทุกข์ มีรักไม่มีทุกข์ โอ้โฮ มีทุกข์ได้ไงหลวงพี่ แหม สุขเหลือเกิน อยากจะเป็นคู่กัน สบาย มีความสุขเหลือเกิน อ้าว ไอนั้นมีรัก มันเป็นถึงจุดนั้นมีความสุขก็ไม่ว่ากัน

แต่มันจะมีทุกข์เหมือนเรามีทุกข์ขึ้นมา ถ้าพระพุทธเจ้าไม่พูดครบวงจรว่า “ที่ไหนมีรักที่นั่นมีทุกข์นะ” แล้วต่อไปพอเราไปประสบกับความทุกข์ อ้าว มันเปลี่ยนแล้วละ เห็นไหม เอ๊ะ ! ก็ไม่จริงนี่นา... แต่นี่จริง จริงตลอดเลย เพียงแต่เราจะเอาจุดไหนของธรรมะมาเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงใจเรา

พูดอย่างนี้เพื่อว่าเปิดโอกาสให้ เห็นหลวงพี่ว่าไม่มีรักไม่มีทุกข์ เราก็ว่าเอ๋ย เราเลยทำอย่างนั้นไม่ได้ เราถึงบอกว่าต้องพยายามจะหลบหลีกมัน จะกอดมันไว้เวลาหมอเขาพูดไป พวกจิตแพทย์พูดว่าเป็นธรรมชาติ เรื่องการครองคู่การครองเรือนเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เป็นธรรมชาติของสัตว์โลก เราก็อยู่กับตามธรรมชาติ

นี่พูดถึงเป็นธรรมชาติ แล้วเราเข้าใจด้วย เหมือนกับยาเสพติด ถ้าเรามาเสพติดนี้ เราเสียคน แต่ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาอย่างมอร์ฟีนนิดมากก็แก้โรคก็ยังคงต้องฉีด เวลาแก้โรคทำไมเป็นประโยชน์ล่ะ อ้าว ถ้าเราไปเสพติดทำไมมันเสียล่ะ นี่ก็เหมือนกัน ความรักเราก็รู้อยู่นะมันเป็นยาเสพติด ถ้าเราใช้บำบัดความต้องการทางธรรมชาติของเรา อันนั้นเราก็เป็นประโยชน์

แต่ถ้าเราไม่ได้คิดอย่างนั้นเลย เราใช้เสพติดจนมากเกินไปเหตุทำให้เป็นโทษมหาศาลเลย เราเข้าใจตรงนี้แล้วเราก็ใช้มันถูกต้องไง ใช้มันให้ถูกต้อง มันเป็นธรรมะที่สูงเกินไป บางทีนะ แต่ต้องบอกอย่างนั้น เวลาเราพูดเราชอบพูดอย่างนี้เลย พูดถึงเป้าหมายไป

เราว่ามันยังมีอีกยาวไกลอย่างนั้น ไม่ใช่ว่าครั้งเดียวๆ พูดไว้ครั้งเดียวๆ หรือว่าหนึ่งในสี่ของเนื้อหาเท่านั้นเอง แล้วเราก็เข้าใจตรงนี้เราก็จะจบ แต่ถ้าเราพูดให้ยาวไปเลย แต่เราได้แค่ไหน มันอยู่ที่ความสามารถของเรา เราถึงว่าทุกข์นี่เป็นอริยสัจ ทุกข์นี่เป็นความจริงแล้วไม่ให้หลบ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้หลบ

ดูอย่างที่เวลาโกรธ เวลาบรคองค์ ๘ เห็นไหม ความเพียร วิริยะ อุตสาหะนี้ เวลาความโกรธที่ว่าอาจารย์มหาบัวบอก ถ้าความโกรธในกิเลสต้องการอันนั้นเป็นมรรค ใจ ความโกรธ ความเคียดแค้นกับกิเลส พอเคียดแค้นมันก็เกิดพลังงาน เกิดความอยาก กระทำ เกิดความเพียร เกิดแรงวิริยะใช้ใหม่

เห็นไหม จากความโกรธมันพลิกได้ แต่ถ้าเราโกรธแล้วเราไม่ทำอย่างนี้มันก็ โกรธไปอีกอย่างหนึ่ง ท่านบอกเลยนะ ขนาดกัณฑ์กรวดๆ เลยนะ เวลาแพ้กิเลสเห็น ใหม ในธรรมะของอาจารย์มหาบัว แล้วท่านก็บอกว่าถ้าเอาไปพูดให้โลกฟังว่าอันนี้เป็น กิเลสนะ ท่านบอกว่าอันนี้เป็นมรรค ถ้าเราใช้ให้เป็นมรรค

แต่ถ้าโกรธทางโลกเขาโกรธแล้วไปฆ่ากันอันนั้นเป็นกิเลส แค่นี้เป็นมรรค ใจ เพราะมรรคมันมีอยู่ มันพลิกไปหน่อยเดียว จันทะ วิริยะ อุตสาหะ แต่มันต้องเกิดจาก ตรงนี้ ให้เป็นตัวพลังงานตัวเริ่มต้นใจ

ฉะนั้นพอถึงว่าพอชักมาตรงนี้ใจ ชักมาตรงอภิธรรม เวลาอธิบายตรงนี้แล้วคนจะ งงใจ เขาว่า “จิตร้อยดวง จิตแปดดวงอะไร เวลามันเกิด ขณะดวงนี้เป็นดวงนี้”

แต่ถ้าเป็นของเรา จิตนี้เสวยอารมณ์หนึ่ง เวลาเสวยอารมณ์หนึ่งมันเป็นงานนะ มันง่ายกว่ากัน มันก็เป็นวิชาการแล้วมันก็ไล่ต่อกันนี่เวลาพูดวิชาการ นี่มาพูดเรื่องใจใจ มันเปลี่ยน มันไวมาก อย่างนี้เป็นอย่างนี้ๆ เราฟังอยู่เหมือนกัน

ไอ้พวกตอบอภิธรรมตอบๆ ไปแล้วไอ้พวกชักก็ชักไปชักมา คนตอบก็หลงนะ คนตอบหลง งงเหมือนกัน เพราะมันใกล้เคียงกัน มันใกล้เคียงกัน

แล้วอย่างเราที่เราต้องตอบอย่างนี้เลย เวลาเราตอบนะ อันนี้เป็นอย่างนี้ อันนี้เป็น อย่างนี้ ให้มันออกไปห่างๆ กันเลย แล้วบางทีมันคล้ายกัน อย่างจันทะอย่างนี้ ความ พอใจอย่างนี้ กามฉันทเห็นไหม กามฉันทะ ความพอใจนี่ก็เป็นกามแล้ว ใจเสวยกามแล้ว กามฉันทะ กามราคะนั้นเรื่องของโลกไปแล้ว เห็นไหมกามฉันทะ กามราคะ แยกกัน ออกไป แต่กามเหมือนกัน

นี่พอแยกคามเหมือนกันบีบมาเสวยหรือ มาดูเทวดาสีเวลาขึ้นไปเป็นเทวดาเห็นใหม่ มีความพอใจ มีการเสวย นั่นก็เป็นคาม กามตั้งแต่เทวดาลงมา ที่เหลือเป็นพรหม นี่กามของเทวดาใจ เสวยอารมณ์เห็นใหม่ นี่เวลาภavanaเข้าไปมันจะเห็นนะ

อย่างเช่นว่าเราจะพูดเห็นใหม่ กามอยู่ที่ใจนะ เพราะมันเสวยอารมณ์ มันคิดก่อนใจ มันเสวยอารมณ์ แบบเทวดาอย่างนี้ เวลาเขาจะเสพของเขา อย่างเขาจะกินอาหารอะไรเห็นใหม่ วิญญาณาหาร เพราะความรู้สึกอันนั้นมันเสวยกับความคิดนั่นเอง อันนั้นเป็นอารมณ์แล้ว เป็นกามฉันทะแล้ว กามของเทวดาเข้าไป แล้วกามของเรา

พระอภิธรรมเขาอธิบายไปร้อยแปดนั่นเป็นวิชาการ นี่เรารู้ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ของเรา ที่นี้มันยังมีอยู่ในเมื่อเราเป็นปุถุชนหรือเป็นอริยบุคคลก็ได้ อย่างว่าแต่ปุถุชนเลยขั้นเริ่มต้นอยู่มันยังมีอยู่เราก็ต้องปล่อยไปอย่างพระพุทธเจ้าสอน ไม่อย่างนั้นมันไม่มีการเริ่มต้นใจ ตรงไหนเป็นจุดเริ่มต้น มันใหญ่เกินไป

เด็กไปแบกขอนไม้ มันแบกไม่ไหวใช่ไหม ถ้าเราตัดให้เป็นกิ่งเป็นแขนง เราว่าเด็กมันก็ ช่วยไหว ความเพียร ความอดสาหัส เรายังเป็นเด็กอยู่ใช่ไหม เราเริ่มต้นอยู่อย่างนี้ เราก็ต้องสู้ไปประสาที่เราสู้ได้ อะไรที่เป็นธรรมชาติเราก็ต้องยอมรับมัน แต่ในเมื่อพุทธธรรมะก็ต้องพูดอย่างนี้ เป็นของจริงไป (เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)